

Agder Sekretariat KO

Kontrollutvalget i Lyngdal kommune

Sak 18/26

Møtedato: 21.09.26

Saksbehandler: Willy Gill

SAK 18/26 RAPPORT FRA FORVALTNINGSREVISJON – FOREBYGGING AV KORRUPSJON

Vedlegg:

Rapport fra Sørlandet kommunerevisjon IKS mottatt 7. september 2026

Saksopplysninger:

Generelt:

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon undersøker kontrollutvalget om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte. Å bidra til forbedring er et viktig aspekt ved gjennomføring av forvaltningsrevisjoner.

Dette konkrete prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget 03.02.25.

Sørlandet kommunerevisjon IKS leverte endelig rapport fra prosjektet i september 2026.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke kommunens arbeid med å forebygge og avdekke korrupsjon innen behandling av plan- og byggesaker og ved offentlige anskaffelser.

Bakgrunn og problemstilling:

Følgende problemstillinger har ligget til grunn for prosjektet:

1. I hvilken grad har kommunen etablert etiske retningslinjer og iverksatt tiltak for å sikre at disse er kjent blant ansatte?
2. I hvilken grad har kommunen iverksatt tiltak for å forebygge og avdekke korrupsjon innen plan- og byggesaksbehandling og ved anskaffelser?
3. I hvilken grad har kommunen et tilfredsstillende system og rutiner for varsling?

Nærmere om problemstillingene.

Problemstilling 1 retter seg mot kommunens etiske retningslinjer. Dette omfatter tiltak rettet mot alle ansatte i kommunen for å sikre en felles forståelse av forventet atferd.

Problemstilling 2 retter seg mot konkrete tiltak for å forebygge og avdekke korrupsjon innenfor plan- og byggesaksbehandling og anskaffelser, som er identifisert som særlig risikoutsatte områder. Problemstillingen omfatter ikke generelle tiltak knyttet til etisk bevissthet og varsling, ettersom dette i hovedsak dekkes av de andre problemstillingene. I stedet belyses hvorvidt kommunen har

gjennomført risikoreduserende tiltak, herunder tiltak basert på risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser), for å redusere risikoen for korrupsjon.

Problemstilling 3 retter seg mot kommunens system og rutiner for varsling. Varsling er et sentralt virkemiddel for å avdekke kritikkverdige forhold, herunder forhold som kan innebære risiko for korrupsjon. For at varslingsordningen skal fungere etter hensikten, er det viktig at ansatte opplever det som trygt å varsle. Problemstillingen har som hensikt å belyse hvorvidt kommunen har etablerte varslingsrutiner som er tilgjengelig for ansatte og om kommunen gjør det enkelt og trygt å varsle om kritikkverdige forhold.

Konklusjon:

Jeg velger å gjengi hele revisors konklusjon fra rapporten for at saksutredningen skal gi en mest mulig dekkende beskrivelse av revisors funn, samt grunnlaget for revisors anbefalinger.

1. I hvilken grad har kommunen etablert etiske retningslinjer og iverksatt tiltak for å sikre at disse er kjent blant ansatte?

Det er utarbeidet etiske retningslinjer som gir ansatte føringer for forventet atferd, håndtering av interessekonflikter og habilitetsspørsmål. Retningslinjene er tilgjengelige for ansatte, og kommunen har gjennomført flere tiltak for å gjøre dem kjent i organisasjonen. Samtidig viser gjennomgangen at kommunen har et forbedringspotensial når det gjelder å jevnlig undersøke ansattes kjennskap til de etiske retningslinjene. Det er også rom for forbedring når det gjelder å sikre at ansatte får opplæring og trening i hvordan de etiske retningslinjene skal anvendes i praksis. De etiske retningslinjene beskriver heller ikke hvilke reaksjoner som kan følge ved brudd. Revisjonens samlede vurdering er at kommunen har etablert etiske retningslinjer og i stor grad iverksatt tiltak for å gjøre disse kjent blant ansatte, men at det finnes noen forbedringsområder.

2. I hvilken grad har kommunen iverksatt tiltak for å forebygge og avdekke korrupsjon innen plan- og byggesaksbehandling og ved anskaffelser?

Når det gjelder tiltak for å forebygge og avdekke korrupsjon i utsatte områder, har kommunen utarbeidet en overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse som identifiserer korrupsjonsrisiko i virksomheten. Gjennomgangen viser at kommunen har fulgt opp identifisert risiko med relevante risikoreduserende tiltak, både med overordnede tiltak og mer konkrete tiltak innen offentlige anskaffelser. Samtidig er det behov for å videreutvikle arbeidet med habilitetsvurderinger og dokumentasjon av slike vurderinger der det er relevant. Revisjonen konkluderer derfor med at kommunen i stor grad har iverksatt relevante tiltak for å forebygge og avdekke korrupsjon innen offentlige anskaffelser. På plan- og byggesaksområdet er det også gjennomført en egen ROS-analyse for korrupsjon. Flere av de identifiserte risikoene er fulgt opp med relevante tiltak. Gjennomgangen viser samtidig at det på enkelte områder er mangler i oppfølgingen av identifiserte risikoer i ROS-analysen. Flere risikoscenarioer er ikke fulgt opp med konkrete tiltak, blant annet risiko knyttet til habilitet, internkontroll og press fra politikere eller eksterne aktører. Revisjonen konkluderer derfor med at kommunen i varierende grad har iverksatt relevante tiltak for å forebygge og avdekke korrupsjon innen plan- og byggesaksbehandling.

3. I hvilken grad har kommunen et tilfredsstillende system og rutiner for varsling?
Kommunen har etablert varslingsrutiner som i stor grad oppfyller kravene til innhold, herunder oppfordring til varsling, fremgangsmåte ved varsling og beskrivelse av saksbehandling ved mottak og behandling av varsler. Samtidig viser funnene et forbedringspotensial når det gjelder rutiner for oppfølging i etterkant av varslingssaker.

Gjennomgangen viser også at det er noe variasjon i hvordan rutinene følges og dokumenteres i praksis.

Kommunen har videre gjennomført flere tiltak for å gjøre varslingsordningen tilgjengelig og kjent for ansatte. Samtidig er det behov for å styrke opplæringen av både ledere og ansatte om varsling. For ledere gjelder dette særlig kunnskap om håndtering av varsler og aktivitetsplikten, mens ansatte i større grad trenger kunnskap om hvilke forhold det bør varsles om og hvilke varslingskanaler som kan benyttes.

Gjennomgangen viser at det varierer hvorvidt ansattes kjennskap til varslingsrutinene og varslernes rettigheter undersøkes. Revisjonen finner at det er rom for forbedring når det gjelder ansattes opplevde trygghet ved varsling, opplevelsen av å bli oppfordret til å varsle, og tilliten til at varslingssaker håndteres på en god måte. Samlet sett konkluderer revisjonen med at kommunen har etablert et system og rutiner for varsling som i hovedsak oppfyller kravene, men at det er rom for forbedringer på enkelte områder.

Revisors anbefalinger:

På bakgrunn av de funn og vurderinger som er gjort, kommer revisjonen med følgende anbefalinger til Lyngdal kommune:

- Kommunen bør i sine etiske retningslinjer beskrive reaksjoner ved brudd på retningslinjene.
- Kommunen bør etablere tiltak som sikrer at habilitetsvurderinger gjennomføres, samt at slike vurderinger dokumenteres der det er relevant.
- Kommunen bør følge opp identifiserte risikoer i ROS-analysen innen plan- og byggesaksområdet med konkrete risikoreduserende tiltak.
- Kommunen bør iverksette tiltak for å styrke opplæring av ansatte og ledere når det gjelder varsling.
- Kommunen bør iverksette tiltak som bidrar til at det oppleves tryggere å varsle om kritikkverdige forhold.

Øvrige saksopplysninger:

Rapporten har på vanlig måte vært på høring hos kommunen og kommunedirektør kom med følgende tilbakemelding til revisjonen:

Først av alt vil jeg takke for en grundig rapport og vi kjenner oss igjen i det som rapporten beskriver. Vi skulle ønsket av svarprosenten på spørreundersøkelsen hadde vært enda høyere, men registrerer at revisjonen vurderer svarprosenten som tilstrekkelig til å belyse hovedtrekkene i ansattes opplevelser.

Vi har ingen konkrete kommentarer til rapporten, men ønsker å opplyse om følgende:

Etiske retningslinjer:

Kommunestyret har 18.juni vedtatt nye etiske retningslinjer. Her er det tatt inn et kapittel om ansvar og konsekvenser (kapittel 11). Legger ved de nye vedtatte retningslinjene.

Rutiner for vurdering av habilitet:

Vi har i sommer utarbeidet nye rutiner for vurdering av habilitet. De var også oppe som referatsak i formannskapet 3.september. Rutinene gjelder både ansatte og folkevalgte.

Rutiner for varsling

Det har i vår blitt arbeidet med nye rutiner for varsling, klage, bekymringsmelding. Planen er at disse blir endelig ferdig i løpet av høsten.

For nærmere detaljer vises det til rapporten og til revisjonens presentasjon av rapporten i møtet.

Administrasjonen er invitert til å være til stede i kontrollutvalgets møte. Det vil bli gitt anledning for administrasjonen til å kommentere saken/rapporten i møtet dersom det er ønskelig.

Departementet har kommet med en fortolkning av kommunelovens § 23-5 når det gjelder kommunedirektørens høringsrett til saker som skal fra kontrollutvalget til kommunestyret. Dette betyr at kommunedirektør skal gis mulighet til å uttale seg til *saken/saksutredningen* før behandlingen i kontrollutvalget.

Denne retten kommer i tillegg til høringsretten til selve rapporten. På denne bakgrunn er sak 18/26 derfor sendt til kommunedirektør for uttalelse.

Vurderinger:

Som nevnt tidligere i saken er et viktig formål med forvaltningsrevisjon å bidra til forbedringer.

Det er en positiv rapport som nå legges frem. Det er likevel rom for forbedringer og revisor har på bakgrunn av funnene i rapporten utarbeidet fem anbefalinger. Disse anbefalingene er tatt med i forslag til innstilling til kommunestyret. Slik jeg leser rapporten, er det størst forbedringspotensiale når det gjelder innføring av relevante tiltak for å forebygge og avdekke korrupsjon innen plan- og byggesaksbehandling.

Det vises til kommunedirektørens høringsuttalelse der det fremkommer at en allerede er i gang med å følge opp anbefalingene i rapporten.

Det er kommunestyret som fatter vedtak i saken etter innstilling fra kontrollutvalget.

Forslag til innstilling:

1. Kommunestyret tar rapporten *Forebygging av korrupsjon* fra Sørlandet kommunerevisjon IKS til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektør følge opp anbefalingene i rapporten for ytterligere å forbedre kvaliteten på undersøkt område:
 - Kommunen bør i sine etiske retningslinjer beskrive reaksjoner ved brudd på retningslinjene.
 - Kommunen bør etablere tiltak som sikrer at habilitetsvurderinger gjennomføres, samt at slike vurderinger dokumenteres der det er relevant.
 - Kommunen bør følge opp identifiserte risikoer i ROS-analysen innen plan- og byggesaksområdet med konkrete risikoreduserende tiltak.

- Kommunen bør iverksette tiltak for å styrke opplæring av ansatte og ledere når det gjelder varsling.
 - Kommunen bør iverksette tiltak som bidrar til at det oppleves tryggere å varsle om kritikkverdige forhold.
3. Kommunestyret ber om at kommunedirektør gir kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om oppfølgingen av rapportens anbefalinger innen 1. april 2027.